

การสร้างสรรคผลงานประติมากรรมนางสีเวย จากภาพจิตรกรรมฝาผนัง
วัดตำม่อน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่
The Sculpture of Nang See Wei from the Muralpainting of
Tamon Temple, Long District, Phrae

ธัญญารัตน์ ทองใจ

Tanyarat Thongjai

คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
Faculty of Arts and Architecture, Rajamangla University of Technology Lanna
Corresponding Author E-mail: bash2297@hotmail.com

Article Info

Research Article

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงสร้างสรรค์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดตำม่อน โดยเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวย จากภาพจิตรกรรมนางสีเวยที่แสดงถึงอัตลักษณ์ความงามของวัฒนธรรมอันโดดเด่นของชุมชนตำม่อน

ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 171 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการสำรวจความต้องการในการสร้างต้นแบบประติมากรรมนางสีเวย และข้อเสนอแนะของชุมชนมีจำนวน 118 คน (2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับประเมินความพึงพอใจในการสร้างสรรค์ต้นแบบประติมากรรมนางสีเวย จำนวน 53 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การรวบรวมข้อมูล และการเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของจิตรกรรมวัดตำม่อนผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ได้ช่วยขยายขอบเขตการรับรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่า ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ภาพเขียนบนฝาผนัง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ ผู้สาธาณชนได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ประติมากรรม,
นางสีเวย, จิตรกรรมฝาผนังวัดตำม่อน, อัตลักษณ์ชุมชน

Keywords : Sculpture, Nang See Wei, The Muralpainting of Tamon Temple, Community Identity

Received: 31/07/2025

Revised: 23/09/2025

Accepted: 26/09/2025

Published online: 23/12/2025

ขึ้น 2) ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ประติมากรรมนางสีเวยที่รับแรงบันดาลใจจากจิตรกรรมสองมิติ จากองค์ความรู้ของภาพจิตรกรรมนางสีเวยสองมิติสู่สามมิติในบริบทร่วมสมัย เพื่อถ่ายทอดอัตลักษณ์ชุมชน และคุณค่าความงามในมิติใหม่ โดยการประเมินความพึงพอใจต่อการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวยจากกลุ่มตัวอย่างผลการประเมินที่อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าประมาณอยู่ที่ ($\bar{x} = 4.81, S.D. = 0.42$) คือผลงานศิลปะประติมากรรมนางสีเวยมีสีเสมีอนจิตรกรรมฝาผนังนางสีเวย และมีองค์ประกอบสวยงาม จากการสร้างสรรค์งานศิลปะนี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของศิลปะร่วมสมัยที่ช่วยเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงผู้คนเข้ากับประวัติศาสตร์ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน นอกจากนี้ผลจากการทดลอง และปรับปรุง ยังก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เชิงเทคนิค เป็นการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานศิลปะอื่นได้อย่างเหมาะสม เสริมความภาคภูมิใจ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ สืบสานมรดกทางวัฒนธรรม

Abstract

This creative research study had two main objectives 1) to collect and publish the history of the mural paintings at Tamon Temple, and 2) to create a sculpture of Nang See Wei, inspired by the mural of Nang See Wei, to highlight the distinctive beauty and cultural identity of the Tamon community.

The research methodology combined creative art research with a quantitative approach. The study population and sample consisted of 171 individuals, divided into two groups (1) a sample of 118 people used to survey the community's needs and suggestions for creating the Nang See Wei sculpture prototype and (2) a sample of 53 people who evaluated the satisfaction with the sculpture prototype.

The study's findings were as follows 1) the collection and dissemination of the history of Tamon Temple murals broadened public understanding and conveyed the knowledge, values, and historical significance of the paintings, which serve as cultural symbols connecting the community's way of life and beliefs to a wider audience and 2) The researcher successfully created a three dimensional sculpture of Nang See Wei, inspired by the two dimensional mural, translating the essence of the two dimensional artwork into a contemporary three dimensional form. This piece conveys the community's identity and aesthetic value in a new dimension. The satisfaction evaluation of the Nang See Wei sculpture prototype showed a very high level of satisfaction, with an average score of ($\bar{x} = 4.81, S.D. = 0.42$). The participants specifically appreciated that the sculpture's color resembled the original mural and that its composition was beautiful. This creative work highlights the importance of contemporary art as a medium to connect people with their local history, wisdom, and identity in a harmonious way. Additionally, the

process of experimentation and refinement led to new technical knowledge, creating a learning innovation that can be applied to other art forms. This work also fosters a sense of pride and builds a collaborative network for the preservation and continuation of cultural heritage.

บทนำ

วัดด้าม่อน ตั้งอยู่ที่บ้านม่อน ตำบลเวียงต้า อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ในอดีตพื้นที่แห่งนี้เคยเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านเก่า เดิมเคยมีหมู่บ้านมาก่อนดังปรากฏวัดร้างในบริเวณนี้ ซึ่งบ่งบอกถึงการตั้งถิ่นฐานของผู้คนจากหลากหลายพื้นที่ และกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งชาวพม่า ไทยใหญ่ ไทเขิน ไทยวน และขมุ ได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนขึ้นเพื่ออยู่อาศัยช่วงที่รับจ้างทำป่าไม้ ตั้งแต่ประมาณช่วงทศวรรษ 2430 ช่างฝีมือหลายกลุ่มได้ร่วมกันบูรณะวัดร้าง นำโดยหม่อมโพส่วย (พ่อเตมาฮ้อยหลวง) ชาวพม่าในเมืองนครเชียงใหม่เป็นผู้นำโครงการการก่อสร้างวัดด้าม่อน ดำเนินการระหว่าง พ.ศ. 2438-2444 ด้วยการนำไม้สักจากสัมปทานป่าไม้มาใช้ในการก่อสร้างวิหารแห่งนี้ สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมพม่าลักษณะ “จองคอก” ซ้อนชั้น มีความกว้างประมาณ 7 เมตร และความยาวประมาณ 9.30 เมตร มีเสาไม้ยกพื้นสูงประมาณ 1.5 เมตร (ภูเดช แสนสา, 2564: 54) ภายในวิหารประดับด้วยภาพจิตรกรรมโบราณ เขียนด้วยสีฝุ่นบนแผงไม้กระดานหลาย ๆ แผ่นต่อกันในกรอบขนาดใหญ่ จัดวางเป็นผืนเป็นตอน ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มจิตรกรรมที่เขียนบนผนัง เช่น จิตรกรรมวัดภูมินทร์ วัดหนองบัว จ.น่าน รวมทั้ง จิตรกรรมวิหารลายคำวัดพระสิงห์ จ.เชียงใหม่ เป็นต้น แต่มีลักษณะการแบ่งภาพคล้ายกับจิตรกรรมที่วิหารน้ำแต้มวัดพระธาตุลำปางหลวง จ.ลำปาง หรือวัดบวกรามหลวง จ.เชียงใหม่ โดยช่างเขียนได้แสดงความเฉลียวฉลาดทางภูมิปัญญาด้วยการจัดภาพในแนวตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงรอยต่อของไม้กระดาน ก่อให้เกิดมิติใหม่ในการจัดองค์ประกอบของจิตรกรรมล้านนา ภาพเขียนฝาผนังวัดด้าม่อนสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา บางรูปแบบที่ปรากฏมีลักษณะคล้ายคลึงภาพจิตรกรรมล้านนาสกุลช่างน่านที่วัดภูมินทร์ และวัดหนองบัว โดยแสดงลักษณะการเขียนภาพอย่างมีลีลา แสดงอารมณ์ที่หลากหลาย ทั้งมีความตื่นเต้นเร้าใจ และบางมุมมีความอ่อนหวาน เนื้อหาของภาพจิตรกรรมแบ่งเป็นสามกลุ่มหลัก คือ เรื่องเจ้าก้ากาด้า และเรื่องแสงเมืองหลงถ้ำ ซึ่งเป็นชาดกพื้นเมืองที่แพร่หลายนิยมกันมากในเขตล้านนาช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ส่วนกลุ่มที่สามคือภาพคนขนาดใหญ่เกือบเท่าจริง ปรากฏเป็นกรอบ ๆ ตามที่ต่าง ๆ สันนิษฐานว่าคงเป็นภาพผู้อุปถัมภ์หรือเจ้าศรัทธาที่ออกค่าใช้จ่ายในการวาดรูปเหล่านี้ หรือไม่ก็เป็นบุคคลที่สำคัญในท้องถิ่นภายในภาพปรากฏอักษรพื้นเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำสาปแช่งผู้ที่มาสัมผัส เพื่อเตือนให้เคารพต่อภาพจิตรกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ผลงานชุดนี้สะท้อนวิถีชีวิต คติความเชื่อที่มีคุณค่าสูงทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของล้านนา

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน กล่าวว่า ภาพจิตรกรรมบนผนังเดิมได้ติดบนอาคารในวิหารด้วยกาลเวลาผ่านไปอาคารเริ่มทรุดโทรม ชาวบ้านจึงช่วยกันรื้อถอน และเห็นว่าบางส่วนยังคงสมบูรณ์จึงนำไปประกอบในวิหารหลังใหม่ทำให้รูปเหล่านี้ยังคงมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ จากลักษณะการเขียนภาพช่างเขียนมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นได้พอสมควร สังเกตได้จากพันธุ์ไม้และดอกไม้ อีกทั้งการแต่งกายสอดคล้องกับธรรมเนียมในยุคสมัยนั้น ทั้งการใส่ชั้นลายตาของสตรี สีสอกเขียว ดินชั้นสีแดงแบบของเมืองลอง

ประกอบกับลวดลายดินจกของชิ้นเจ้านายแบบอย่างของเมืองลำปาง (วิณี พานิชพันธ์, 2531:1-3) โดยงานจิตรกรรมวัดต้าม่อนยังแสดงให้เห็นถึงความงามทางสุนทรียศาสตร์ในการใช้สี ประกอบไปด้วย 6 กลุ่มสีคือ สีขาว สีแดง สีคราม สีดำ สีเหลือง และสีเขียว โดยสีขาวเป็นกลุ่มที่ใช้มากเนื่องจากการศึกษาองค์ประกอบทางเคมี ทำให้ทราบว่าสีขาวที่นี้มาจากดินขาว (Kaolin) ซึ่งเป็นวัตถุติดตามธรรมชาติมีราคาถูก กลุ่มสีแดงพบไม่มากนัก กลุ่มสีดำซึ่งก็เป็นกลุ่มสีที่มีราคาไม่แพง สีเหลืองที่ได้จากดิน หรือสีจากยางต้นรวง นอกจากนี้ยังพบสีเขียวและสีน้ำเงินในจำนวนไม่มาก ใช้เฉพาะในจุดที่น่าสนใจ สีทั้ง 6 กลุ่มนี้บางครั้งช่างเขียนใช้เนื้อสีแบบไม่ผสม แต่ส่วนใหญ่ช่างจะผสมกลุ่มสีต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดโทนสีตามที่ต้องการ ส่วนรูปทรงของบุคคลในจิตรกรรมนี้ไม่ได้วาดให้ใกล้เคียงความเป็นจริง แต่เป็นการคลี่คลายมาจากรูปทรงในทางนาฏลักษณะ อันเป็นลักษณะที่นิยมในการวาดจิตรกรรมของล้านนา การแสดงออกซึ่งความโศกเศร้าความยินดี ความรัก ฯลฯ เป็นท่วงท่าที่กำหนดเอาไว้แล้วตามรูปแบบของสกุลช่าง และยุคสมัย รูปผู้หญิงจะวาดให้อ่อนช้อย โดยมักจะห่มผ้าคลุมไหล่หรือเปลือยหน้าอก ซึ่งในกรณีนี้จะได้เห็นได้ชัดเนื่องจากมักวาดหน้าอกให้เป็นรูปวงกลมสองวงอันเป็นลักษณะตามแบบแผนการวาดผู้หญิงเหล่านี้มุ่งผ้าขึ้นดินจกในลักษณะเดียวกันกับผู้หญิงล้านนาที่ปรากฏในรูปถ่ายเก่า แสดงให้เห็นความสามารถของช่างในการถ่ายทอดรายละเอียดที่ตนเองประสบในชีวิตประจำวันจริง นับเป็นสองด้านของการวาดคือการผสมผสานลักษณะประเพณีและการสังเกตสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงแล้วถ่ายทอดออกมาแบบใกล้เคียงตาเห็น (สุชาติา โรจนบุตร และคณะ, 2566: 178-179) ภาพจิตรกรรมวัดต้าม่อนที่โดดเด่นและเป็นที่กล่าวถึงมากที่สุดคือ ภาพนางสีเวีย มีลักษณะเป็นภาพหญิงสาวชาวล้านนาที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของความงาม มีการแต่งกายเปลือยอกท่อนบน นุ่งขึ้นป้อง ผ้าคลุมสีแดงพาดระหว่างคอยาวถึงหลัง ภาพแสดงกิริยาอ่อนช้อยขณะปักดอกสลิดที่มวยผม ด้วยรูปแบบและลักษณะของภาพนางสีเวียจากจิตรกรรมวัดต้าม่อน คล้ายคลึงกับภาพนางสีไวของจิตรกรรมวัดภูมินทร์จังหวัดน่านค่อนข้างมาก โดยภาพจิตรกรรมทั้ง 2 แห่ง มีลักษณะร่วมของอิริยาบถและองค์ประกอบใกล้เคียงกัน อนึ่งคำว่า สีเวีย และ สีไว ก็มีรากทางภาษาถิ่นที่มีความหมายเดียวกัน ภาพทั้งสองแตกต่างกันเฉพาะเครื่องแต่งกายและรายละเอียดเท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าภาพสตรีทั้ง 2 เป็นฝีมือช่างคนเดียวกัน สุชาติา โรจนบุตร และคณะ (2566: 173) กล่าวว่า เป็นภาพบุคคลที่ผลิตซ้ำ และสร้างใหม่ในเวลาเดียวกัน

ภาพที่ 1 ภาพเปรียบเทียบระหว่างนางสี่วจากจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ (ซ้าย)
และจิตรกรรมฝาผนังวัดต้าม่อน (ขวา)
ที่มา : สุชาติา โรจนานบุตร และคณะ (2566: 175)

เมื่อ พ.ศ. 2531 วิหารเดิมทรุดโทรมจากกาลเวลา แต่ขาดงบประมาณบูรณะ อุทยานศิลปวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จึงขอรับภาพจิตรกรรมฝาผนังไปอนุรักษ์ที่หอคำน้อย เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2531 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงสร้างวิหารล้านนาหลังใหม่ทดแทนขึ้นในปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2563 สำนักศิลปวัฒนธรรมจังหวัดแพร่ได้จัดสร้างวิหารศิลปะพม่าจำลองขึ้นใหม่จากภาพถ่ายเดิม พร้อมวาดคัตลอกรูปแต่มวัดต้าม่อนโดยจิตรกรของจังหวัดแพร่ จัดแสดงไว้ภายในวิหารหลังใหม่นี้จำนวน 20 ภาพโดยติดตั้งในตำแหน่งการจัดวางภาพตามตำแหน่งดั้งเดิม (ภูเดช แสนสา, 2564: 67-68) แม้การจำลองนี้จะช่วยกระตุ้นความสนใจของชุมชนเวียงต้าในด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และช่วยสร้างกิจกรรมประเพณีต่างๆ ให้เกิดในชุมชน ทำให้ศาสนสถานแห่งนี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม การจำลองภาพวาดจิตรกรรมดังกล่าว ทำให้คุณค่าทางศิลปกรรม และคุณค่าทางสุนทรียภาพลดลง รวมถึงผลลัพธ์ของการสร้างความประทับใจ หรือเกิดภาพจำให้กับผู้ชมลดลงหากเปรียบเทียบกับผลงานต้นฉบับ

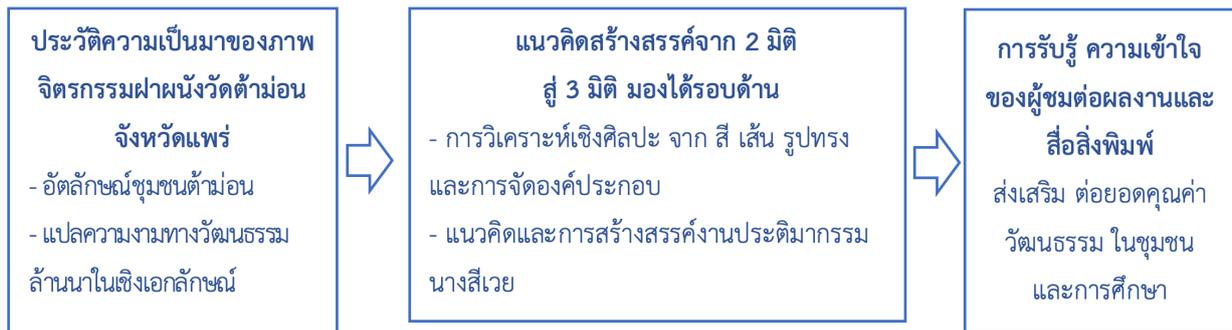
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกภาพจิตรกรรมนางสี่วซึ่งมีความงามทางรูปทรงที่อ่อนช้อยเป็นอัตลักษณ์ และเป็นที่ยึดจำมากที่สุด นำมาสร้างสรรค์เป็นประติมากรรมร่วมสมัย โดยการถ่ายทอดสุนทรียะที่มองเห็นได้รอบทิศหรือแบบสามมิติ ที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างชัดเจน เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้ชมให้เห็นคุณค่าเอกลักษณ์ล้านนาในมิติใหม่ นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของศาสนสถานในชุมชนต้าม่อน จ.แพร่ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดท่าม่อน และเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวย จากภาพจิตรกรรมนางสีเวย แสดงถึงอัตลักษณ์ความงามของวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชนท่าม่อน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ (Art Creative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งเน้นการศึกษาประวัติความเป็นมาจากภาพจิตรกรรมนางสีเวย รวบรวมข้อมูลเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สังเคราะห์องค์ความรู้สู่การสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัย เพื่อส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของศาสนสถานท่าม่อนในมิติใหม่ พร้อมประเมินความพึงพอใจต่อผลงาน

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการสำรวจความต้องการในการสร้างต้นแบบประติมากรรมนางสีเวย และข้อเสนอแนะของชุมชน มีจำนวน 118 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับประเมินความพึงพอใจในการสร้างสรรค์ต้นแบบประติมากรรมนางสีเวย จำนวน 53 คน แบ่งได้ ดังนี้
 - (1) ชาวบ้านในชุมชนตำบลเวียงต้า จำนวน 30 คน (56.60%)
 - (2) นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 15 คน (28.30%)
 - (3) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 8 คน (15.10%)

3. เครื่องมือการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเก็บข้อมูล

- 1.1) แบบสำรวจในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย แบบสำรวจความต้องการ และแบบประเมินความพึงพอใจ

ทั้งสองแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Questionnaire) ที่มีทั้งคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ ดังนี้

(1) แบบสำรวจออนไลน์ (Online questionnaire) ใช้สำรวจความต้องการในการสร้างต้นแบบประติมากรรมนางสีเวย และข้อเสนอแนะของชุมชน ก่อนการสร้างสรรค์ผลงาน ผ่านแพลตฟอร์ม Google forms ในกลุ่ม Facebook ชื่อกลุ่ม “คนเวียงต้า”

(2) แบบประเมินความพึงพอใจผลงานสร้างสรรค์ต้นแบบประติมากรรมนางสีเวย ใช้ประเมินผลงานสร้างสรรค์ที่สมบูรณ์ในการส่งมอบผลงาน ติดตั้ง ณ วัดด้าม่อน จ.แพร่

1.2) แบบสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (Individual Depth Interview) กับตัวแทนชุมชน เน้นการเก็บข้อมูลเชิงประสบการณ์ มุมมอง และความเข้าใจในบริบทของภาพเขียนบนฝาผนังวัดด้าม่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งครอบคลุม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์

1) การศึกษาด้านเนื้อหา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และสื่อที่เกี่ยวข้องกับประวัติจิตรกรรมฝาผนังวัดด้าม่อน รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนางสีเวย วิเคราะห์บริบทเชิงประวัติศาสตร์บริบทการแต่งกายของบุคคลในยุคนั้น และวัฒนธรรมชุมชนของตำบลเวียงต้า ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และหลักทฤษฎีในงานศิลปะ

2) การศึกษาในภาคสนาม

ดำเนินการศึกษาค้นคว้าภาคสนาม (Field Survey) เก็บข้อมูลในพื้นที่บ้านด้าม่อน ตำบลเวียงต้า อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากท่านเจ้าอาวาสวัดด้าม่อน และตัวแทนในชุมชน แบบเจาะจงรายบุคคล (Individual Depth Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลความเป็นมาของพื้นที่ ข้อมูลภาพจิตรกรรมฝาผนัง ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาพนางสีเวย บริบทของพื้นที่ ปัญหาที่พบ และความต้องการของชุมชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนในชุมชน พบว่าแม้การแสดงความคิดเห็น และความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์และมุมมองส่วนบุคคล แต่ทุกความคิดเห็นมีแก่นสาระที่สำคัญ คือ ความปรารถนาในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรือง ชุมชนต้องการยกระดับงานศิลปกรรมนางสีเวยให้แสดงออกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นในมิติที่หลากหลาย เพื่อให้ชุมชนมองเห็นศักยภาพที่จะเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่นำเสนอคุณค่าทางศิลปะอันน่าสนใจและแปลกใหม่ เป็นจุดเด่นที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว และผู้สนใจศิลปะเข้ามาเยี่ยมชมผลงาน หรือสามารถนำไปสู่การพัฒนางานศิลปะด้านอื่น ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อหาแนวทางสร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อนภาพลักษณ์ของท้องถิ่น

3) การวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมนางสีเวย และการพัฒนาแนวคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 3 ภาพอีนายสีเวย
ที่มา : ภูเดช แสนสา (2564: 57.)

3.1) วิเคราะห์ภาพจิตรกรรมนางสีเวยในเชิงทัศนธาตุและสุนทรียะทางวัฒนธรรมล้านนา ได้ดังนี้

(1) สีในภาพวาดนางสีเวยใช้สีฝุ่นเอิร์ธโทน ประกอบด้วยสีน้ำตาลแดง ชมพูขาว ดำ เหลือง เขียว และคราม โทนสีเด่น คือ สีเนื้อหรือส้มอ่อน สีแดง และสีขาวครีม ลักษณะการใช้สีที่โดดเด่น โดยบางจุดมีการผสมสีสร้างค่าน้ำหนักเฉพาะ ประกอบด้วย

สีแดง ใช้บริเวณผ้าคลุมไหล่ และบริเวณผ้าขึ้นบางส่วน สร้างความรู้สึกร้อนแรง มีพลัง และดึงดูดสายตา

สีเนื้อ หรือน้ำตาลอ่อนออกชมพู ใช้บริเวณสีผิวของนางสีเวย ให้ความรู้สึกอบอุ่น มีชีวิตชีวา และเป็นธรรมชาติ

สีดำ หรือน้ำตาลเข้ม ใช้บริเวณผม ผ้าขึ้น และเส้นโครงร่างรอบงาน สร้างความมีมิติและความคมชัดให้กับภาพ

สีขาว หรือสีครีม ใช้บริเวณพื้นหลังของภาพ บางส่วนของผ้าขึ้นให้ความรู้สึกเบาสบายทำให้สีอื่นโดดเด่นขึ้น

คุณค่าเชิงสุนทรียะของภาพ การใช้สีในภาพจิตรกรรมนางสีเวยแสดงอารมณ์หลากหลาย ทั้งความอ่อนหวาน ตื่นเต้นเร้าใจ ส่งผลให้เกิดภาพรวมที่น่าสนใจในความงามทางสุนทรียศาสตร์

(2) เส้น ประกอบด้วยเส้น 2 ลักษณะ ดังนี้

เส้นโครงร่าง ใช้เส้นสีน้ำตาลเข้ม หรือสีดำกำหนดเส้นรอบนอกของรูปทรงบุคคลแสดงความอ่อนช้อย ความละมุน ความไหลลื่นของเส้นสีระสีส่วนต่าง ๆ

เส้นแสดงการเคลื่อนไหว เป็นเส้นแสดงกิริยาท่าทางของนางสีเวยที่กำลังยกแขนขึ้นทัดดอกไม้ เสมือนลีลาทางนาฏลักษณะตามแบบแผนจิตรกรรมล้านนา สร้างความรู้สึกพลิ้วไหว ลือความเป็นผู้หญิง และความสง่างาม เส้นโค้งซ้ำ ๆ ของเส้นขอบผ้าชิ้นช่วยสร้างจังหวะทางสายตา ทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวา และการเคลื่อนไหวอ่อนช้อย

(3) รูปทรง เป็นรูปทรงเรือนร่างของสตรีในอุดมคติ ไม่นั้นสัดส่วนตามจริง การเขียนรูปทรงที่ตัดทอนจากความเป็นจริง ช่วยให้รูปทรงมีความอ่อนช้อยงดงาม สืบเนื่องจากสรีระพลิ้วไหวในท่วงท่าทัดดอกไม้ที่มวยผม ลักษณะเฉพาะคือการวาดหน้าอกเป็นรูปวงกลมสองวง เปลือยกายท่อนบน นุ่งชิ้นป่อง เป็นลักษณะตามประเพณีวิถีชีวิตของคนในชุมชนยุคสมัยนั้น

(4) การจัดองค์ประกอบ ลักษณะศิลปะพื้นบ้านที่ดูสนุกสนาน เน้นการวางรูปบุคคลให้เต็มพื้นที่แผ่นไม้ แสดงตัวละครให้เด่นชัดโดยไม่เน้นฉากหลัง การจัดองค์ประกอบในลักษณะแนวตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงรอยต่อไม้ แสดงความเฉลียวฉลาดทางภูมิปัญญาของช่างพื้นบ้าน

จุดเด่น คือนางสีเวยเป็นภาพบุคคลที่โดดเด่นทางความงาม เป็นที่จดจำ จัดวางร่างกายในลักษณะมุมเฉียง บิดลำตัวเอียง และหันหน้าในมุมเฉียง แสดงความเคลิ้มฝัน ความเฝ้าฝัน บ่งบอกว่าช่างตั้งใจให้นางสีเวยเป็นจุดสนใจหลักของภาพ

3.2) กำหนดแนวคิด และออกแบบพัฒนาแบบภาพร่าง 2 มิติ ใช้เป็นเครื่องมือสำรวจความต้องการ และรวบรวมความคิดเห็นจากชุมชน นำเสนอมุมมอง 4 ด้าน เพื่อใช้เป็นต้นแบบให้เห็นภาพรวม และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างมีทิศทาง

3.3) นำข้อเสนอแนะจากการสำรวจของชุมชนมาพิจารณา วิเคราะห์ ประเมินแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขแบบร่างให้สมบูรณ์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานต้นแบบนางสีเวยขนาด 50 เซนติเมตร ขนาดที่เหมาะสมสำหรับการติดตั้ง ไม่บดบังทัศนวิสัยการมองเห็นภาพจิตรกรรมภายในหอคำหลวง วัดด้าม่อน

3.4) การวิเคราะห์

นำข้อมูลที่รวบรวมจากข้อมูลภาคเอกสาร และภาคสนามมาประมวลผล วิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

(1) วิเคราะห์คุณค่า และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในงานจิตรกรรมโบราณ

(2) วิเคราะห์ความเป็นมาของภาพจิตรกรรมบนผนังที่เหลือเพียงศิลปะจำลอง

(3) วิเคราะห์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพที่มีความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ สร้างการจดจำทางด้านความงาม คือภาพจิตรกรรมนางสีเวยที่มีรูปทรงที่อ่อนช้อย เป็นเสมือนตัวแทนแห่งความงดงาม มรดกทางศิลปะล้านนาของชุมชนด้าม่อน

นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้างต้นมาประมวลผล สังเคราะห์ข้อมูล มาพัฒนาสู่การสร้างผลงานศิลปะสามมิติแนวใหม่ที่มีที่มาจากภาพเขียนบนฝาผนังนางสีเวย ติดตั้ง ณ หอคำหลวง วัดด้าม่อน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่

5. สรุปผลข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมทั้งในภาคเอกสาร และภาคสนามมาประมวลผลวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) รวบรวม สรุปเนื้อหาประวัติความเป็นมาของจิตรกรรมบนผนังวัดดังกล่าว เพื่อเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สู่แนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะสามมิติแนวใหม่ที่มีที่มาจากจิตรกรรมฝาผนังนางสีเวย ถ่ายทอดความงามผ่านประติมากรรมนางสีเวย ที่สามารถมองเห็นได้รอบด้าน โดยนำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนา และนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนตำบลม่อน

ผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดตำบลม่อน และเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์

ส่วนที่ 1 จากการศึกษาข้อมูลต่างๆ พบว่า ภาพเขียนบนฝาผนังของวัดแห่งนี้ ถือเป็นมรดกทางศิลปะที่สามารถสะท้อนประวัติศาสตร์ในอดีตที่มีการตั้งถิ่นฐานของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ ทั้งชาวพม่า ไทยใหญ่ ไทเขิน ไทยวน และขมุ ร่วมกันบูรณะวัดที่เคยถูกทิ้งร้างให้เกิดเป็นวัดที่มีความสวยงาม โดยมี “หม่องโพส่วย” หรือ “พ่อเฒ่าอ้อยหลวง” เป็นผู้นำการสร้างวิหารด้วยไม้สักทั้งหลัง รูปแบบสถาปัตยกรรมพม่าลักษณะแบบ “จองคอง” (ภูเดช แสนสา, 2564: 54) โดยภายในวิหารประดับด้วยภาพจิตรกรรมโบราณ เทคนิคการเขียนด้วยสีฝุ่นบนแผ่นไม้กระดานหลายแผ่นต่อกัน แสดงให้เห็นความเฉลียวฉลาดทางภูมิปัญญาของช่าง ด้วยวิธีการจัดองค์ประกอบที่มีความสนุกสนานคล้ายแบบศิลปะพื้นบ้านสกุลช่างเมืองน่าน เรื่องราวของภาพจิตรกรรมเป็นชาตกพื้นเมืองเรื่องเจ้าก่ากาดำ และเรื่องแสงเมืองหลงถ้า อีกทั้งยังมีภาพกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญขนาดใหญ่เกือบเท่าจริงที่สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริจาค หรือผู้อุปถัมภ์ แต่ละภาพมีการเขียน อักษรตัวพื้นเมืองเป็นคำสาปแช่งบุคคลที่มาสัมผัสภาพ เพื่อเตือนให้เคารพจิตรกรรมซึ่งถือเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ภาพจิตรกรรมชุดนี้จึงมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โดยภาพที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลม่อนคือภาพ นางสีเวย หญิงสาวชาวล้านนาที่มีใบหน้าเป็นอัตลักษณ์ สรีระงดงาม เปลือยอกท่อนบน นุ่งซิ่นป້อง มีผ้าคลุมสีแดงพาดไหล่ มีกิริยาอ่อนช้อย นั่งปักดอกสลิดหรือดอกแก้วที่มวยผม โดยภาพนางสีเวยวัดตำบลม่อน มีความคล้ายคลึงกับภาพนางสีไวของจิตรกรรมวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน ภาพจิตรกรรมทั้งมีลักษณะร่วมของอิริยาบถ และองค์ประกอบใกล้เคียงกัน แตกต่างกันเฉพาะเครื่องแต่งกายและรายละเอียดเท่านั้น ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่จิตรกรรมทั้งสองแหล่งนี้เป็นผลงานของช่างเขียนคนเดียวกัน เป็นการเขียนภาพบุคคลที่ผลิตซ้ำ และสร้างใหม่ในเวลาเดียวกัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 วิหารวัดตำบลม่อนเดิมเกิดความทรุดโทรมและไม่มั่งบประมาณในการบูรณะ ทางอุทยานศิลปวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้ขอผาติกรรมจิตรกรรมฝาผนังไปอนุรักษ์ไว้ที่หอคำน้อย เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2531 และมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงได้ก่อสร้างวิหารล้านนาขึ้นมาทดแทนในปัจจุบัน

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของภาพเขียนบนฝาผนังวัดตำบลม่อน ภาพที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์สร้างการจดจำทางด้านความงามอย่างเป็นประจักษ์ คือภาพนางสีเวย นำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นแนวคิดสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสามมิติ และรวบรวมสรุปข้อมูลประวัติความ

เป็นมาของจิตรกรรมฝาผนัง เผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วย ต้นแบบทางความคิด และการแปลงภาพสองมิติจากภาพจิตรกรรมฝาผนังสู่ศิลปะสามมิติ เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และนำไปสู่การอนุรักษ์ส่งต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย

ภาพที่ 4 ภาพสื่อสิ่งพิมพ์
ที่มา : ธัญญารัตน์ ทອງใจ

2. สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวย จากภาพจิตรกรรมนางสีเวย แสดงถึงอัตลักษณ์ความงามของวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชนด้าม้อน

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดสู่การสร้างสรรคพบว่าข้อมูลจากการวิเคราะห์ประวัติความเป็นมา ภาพที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์สร้างการจดจำทางด้านความงามเป็นที่ประจักษ์ คือภาพนางสีเวย นำข้อมูลมาสังเคราะห์สู่แนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะสามมิติ

การวิเคราะห์ได้ประเมินผลจากการสำรวจความต้องการของชุมชนที่ต้องการเพิ่มคุณค่าทางศิลปกรรมจากภาพจิตรกรรมนางสีเวย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดเพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวย โดยมีแนวคิด คือ ภาพจิตรกรรมนางสีเวยเป็นภาพหญิงสาวที่งดงามในอิริยาบถอ่อนช้อยกำลังตัดดอกสลิด (ตอกแก้ว) อันเป็นภาพที่ถือว่าเป็นอัตลักษณ์สำคัญของชุมชนด้าม้อนในคุณค่าเชิงนามธรรม ภาพนางสีเวยสะท้อนถึงความอ่อนหวานจากลีลาของเส้น และรูปทรงอันวิจิตร ผู้วิจัยได้ถ่ายทอดออกมาสู่งานศิลปกรรมตามอุดมคติในลักษณะลอยตัว เพื่อแสดงออกทางสุนทรียภาพจากเส้น และสีที่ปรากฏในภาพจิตรกรรม ให้กลายเป็นรูปทรงที่มีปริมาตร และน้ำหนักในมิติที่สาม เพื่อให้ผู้ชมสัมผัสถึงความอ่อนหวาน และลีลาอันวิจิตรของนางสีเวยได้จากทุกมุมมอง ในทางกายภาพผลงานศิลปะแบบลอยตัวช่วยเสริมสร้างมิติให้ผู้ชมสามารถรับชมได้โดยรอบผลงาน มองเห็นท่าทาง ไบหน่า กิริยา การตัดดอกไม้ที่แสดงความอ่อนช้อยในมิติต่างๆ ทำให้เกิดความรู้สึกสมจริง และดูมีชีวิต อีกทั้งเป็นเสมือนการเพิ่มคุณค่าทางศิลปะ ช่วยขยายมิติทางศิลปะให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงความ

งาม และคุณค่าที่ซ่อนอยู่ในภาพเขียนฝาผนัง สู่รูปแบบสามมิติอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนด้าม่อนได้อย่างลึกซึ้ง และสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

1) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสรรค์งานประติมากรรมนางสีเวย และประเมินผลความพึงพอใจที่ได้จากแบบสอบถามจากกลุ่มคนในแหล่งชุมชน ซึ่งผลการวิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวย

ประกอบด้วย การปั้นต้นแบบด้วยขี้ผึ้ง การทำแม่พิมพ์ด้วยพิมพ์ซิลิโคน (Silicone mold) การทำพิมพ์ครอบด้วยปูนปลาสเตอร์ (Plaster) การหล่องานด้วยวัสดุไฟเบอร์กลาส (Fiberglass) และการทำสีเสมือนภาพจิตรกรรมฝาผนังนางสีเวย ซึ่งแต่ละขั้นตอนได้มีการทดลองหลากหลายรูปแบบ จนได้สูตรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับการสร้างสรรค์ผลงาน โดยสรุปผลในแต่ละขั้นตอนได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวย

ลำดับ	ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน	รูปภาพ
1.	การวิเคราะห์ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และทำภาพร่าง 2 มิติ ที่สมบูรณ์ จำนวน 4 มุมมอง เพื่อนำไปขยายเป็นแบบในการสร้างสรรค์ประติมากรรมนางสีเวย ขนาดความสูง 50 เซนติเมตร	 <p>ภาพที่ 5 ภาพร่าง 2 มิติ 4 มุมมอง ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ</p>

<p>2. การขึ้นต้นแบบประติมากรรมนางสีเวย ด้วยขี้ผึ้ง สูตรต้นแบบขี้ผึ้งสำหรับการปั้น อัตรารสส่วนการผสม คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ดินน้ำมัน 70 กรัม 2) แร็กซ์ (Wax) 20 กรัม 3) ขี้ผึ้งตัวหนอน 10 กรัม <p>คุณสมบัติ ขี้ผึ้งมีความยืดหยุ่นดี เนื้อนุ่มปานกลาง ปั้นง่าย ขึ้นรูปทรงได้ดี เหมาะสำหรับการปั้นต้นแบบ</p> <p>วิธีการสร้างสรรค์</p> <p>นำมาต้มรวมกันด้วยอุณหภูมิ 70-80 องศาเซลเซียส ใช้เวลาในการต้ม 8 นาที จากนั้นเทขี้ผึ้งที่ต้มเสร็จลงในน้ำอุณหภูมิปกติทิ้งไว้ 5 นาที เริ่มนวดด้วยมือ บีบน้ำออกจากขี้ผึ้งจนหมด และนวดเป็นเส้น ๆ ขนาดตามความเหมาะสม</p> <p>จากนั้นนำขี้ผึ้งมาขึ้นรูปตามแบบร่าง โดยปั้นรูปทรงให้มีสัดส่วน รูปทรง และสรีระที่มีความอ่อนช้อยงดงาม เน้นความตึงของผิวให้มีความอímเอม</p>	 <p style="text-align: center;">ภาพที่ 6 การต้มขี้ผึ้ง</p> <p style="text-align: center;">ที่มา : ธีชญารัตน์ ทองใจ</p> <p style="text-align: center;">ภาพที่ 7 การปั้นต้นแบบนางสีเวยด้วยขี้ผึ้ง</p> <p style="text-align: center;">ที่มา : ธีชญารัตน์ ทองใจ</p>
<p>3. การทำแม่พิมพ์ด้วยการใช้ซิลิโคน (Silicone mold)</p> <p>สูตรการทำแม่พิมพ์ซิลิโคน</p> <p>ใช้ซิลิโคนใต้วุ้น (Silicone Rubber) เบอร์ RA-320</p> <p>อัตรารสส่วนการผสม คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ซิลิโคน (Silicone) 98 มิลลิลิตร 2) น้ำยาเร่งยางซิลิโคน (Curing Agent) 2 มิลลิลิตร <p>คุณสมบัติ สามารถแกะผิวชิ้นงานรวดเร็ว มีการเซตตัวพร้อมกัน แข็งตัวไว เนื้อซิลิโคนมีความนิ่มยืดหยุ่นได้ดี ข้อดีของการทำแม่พิมพ์ด้วยซิลิโคนคือ แม่พิมพ์สามารถทนความร้อนของวัสดุในการหล่อได้ดี เช่น การหล่อด้วยเทคนิคปูนปลาสเตอร์ หรือการหล่อด้วยเทคนิคไฟเบอร์กลาส เป็นต้น อีกทั้งแม่พิมพ์ซิลิโคนยังสามารถถอดรายละเอียดของต้นแบบออกมาได้อย่างชัดเจน</p>	 <p style="text-align: center;">ภาพที่ 8 การทำซิลิโคน</p> <p style="text-align: center;">ที่มา : ธีชญารัตน์ ทองใจ</p>

	<p><u>วิธีการสร้างสรรค์</u></p> <p>เทซิลิโคน ชั้นที่ 1 ทั่วผลงานด้านหน้า ให้มีความหนาประมาณ 0.5 – 1 ซม. วางผ้าก๊อช (gauze) บนซิลิโคนชั้นที่ 1 ทั่วชิ้นงานด้านหน้า วางผ้าก๊อช แล้วทาทับด้วยซิลิโคนอีกชั้น เพื่อให้ผ้าก๊อชเป็นตัวประสานซิลิโคนให้มีความเหนียวแน่น</p>	 <p>ภาพที่ 9 ใส่ผ้าก๊อชเพิ่มความแข็งแรง ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ</p>
4.	<p>การทำพิมพ์ครอบด้วยปูนปลาสเตอร์ (Plaster mold) สูตรการทำพิมพ์ครอบด้วยปูนปลาสเตอร์ อัตราการผสม 1:1 คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ปูนปลาสเตอร์ (Plaster) 50 มิลลิลิตร 2) น้ำ 50 มิลลิลิตร <p>คุณสมบัติ มีความเข้มข้น เกาะตัวกันได้ดีและแข็งตัวเท่ากัน</p> <p><u>วิธีการสร้างสรรค์</u></p> <p>ทวาสลีน (Vaseline) ให้ทั่วบริเวณซิลิโคน เพื่อเป็นเสมือนสารเคลือบกันไม่ให้ซิลิโคนและปูนปลาสเตอร์ติดกัน จากนั้นผสมปูนปลาสเตอร์ 50 มิลลิลิตร กับน้ำ 50 มิลลิลิตร คนให้เข้ากัน รอปูนเริ่มอิมตัว 2 - 4 นาที จากนั้นพอกปูนให้ทั่ว โดยมีความหนาประมาณ 1.5 ซม. เมื่อปูนแข็งตัวให้ตัวถอดพิมพ์ครอบปูนปลาสเตอร์ออก และถอดพิมพ์ซิลิโคนออกจากต้นแบบ จะได้แม่พิมพ์ซิลิโคนที่ใช้สำหรับการหล่อชิ้นงาน</p>	 <p>ภาพที่ 10 การทำพิมพ์ครอบด้วยปูนปลาสเตอร์ ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ</p> <p>ภาพที่ 11 การครอบแม่พิมพ์ด้วยปูนปลาสเตอร์ ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ</p>

<p>5. การหล่อไฟเบอร์กลาส (Fiberglass) สูตรการหล่อไฟเบอร์กลาส (Fiberglass) มีทั้งหมด 3 ชั้น ดังนี้</p> <p>1) ชั้นที่ 1 อัตราส่วนการผสม คือ เรซิน (Resin) 65 กรัม, โคบอล (Cobalt) 1 กรัม, ทัลคัม (Talcum) 33 กรัม และฮาร์ด (Hardener) 1 กรัม</p> <p>วิธีการสร้างสรรค์</p> <p>การหล่อไฟเบอร์กลาสในชั้นแรก เป็นสูตรการผสมเรซินจะมีความเข้มข้นของเรซินและทัลคัมที่มีปริมาณมาก และเนื้อเรซินจะมีความเหนียวปานกลาง เพื่อให้การทาเรซินในชั้นแรกเกาะติดกับแม่พิมพ์ได้ดี ข้อดีของการใส่ทัลคัมที่มีปริมาณมากจะทำให้ผิวงานในชั้นแรกมีสีที่สวยงาม และง่ายต่อการขัดแต่งผิว</p>	 <p>ภาพที่ 12 การหล่อไฟเบอร์กลาสชั้นที่ 1</p> <p>ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ</p>
<p>2) ชั้นที่ 2 อัตราส่วนการผสม คือ เรซิน (Resin) 98 กรัม, โคบอล (Cobalt) 1 กรัม, ฮาร์ด (Hardener) 1 กรัม และไสใยแก้ว</p> <p>วิธีการสร้างสรรค์</p> <p>การหล่อไฟเบอร์กลาสชั้นที่ 2 เป็นสูตรการผสมเรซินในชั้นตอนนี้ไม่ผสมผงทัลคัม เพื่อให้เนื้อเรซินมีความเหลว ซึมซับง่าย เนื่องจากการหล่อชั้นนี้ต้องไสใยแก้ว เพื่อเป็นตัวประสานเพิ่มความแข็งแรงให้กับเนื้อผลงาน ให้ผลงานมีความหนาคงทน ไม่เปราะบางแตกหักง่าย</p> <p>3) ชั้นที่ 3 อัตราส่วนการผสม คือ เรซิน (Resin) 50 กรัม, โคบอล (Cobalt) 1 กรัม, ทัลคัม (Talcum) 48 กรัม และฮาร์ด (Hardener) 1 กรัม</p> <p>วิธีการสร้างสรรค์</p> <p>การหล่อไฟเบอร์กลาสชั้นที่ 3 เป็นสูตรการผสมเรซินที่มีเนื้อเข้มข้นมากที่สุด เพราะใช้สำหรับการเชื่อมเนื้อเรซินให้ประสานกัน เป็นขั้นตอนการประกอบผลงานจากการหล่อแยกชิ้นให้รวมเป็นชิ้นเดียวกัน</p>	 <p>ภาพที่ 13 การหล่อไฟเบอร์กลาสชั้นที่ 2 เสริมด้วยใยแก้ว</p> <p>ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ</p> <p>ภาพที่ 14 การประกอบไฟเบอร์กลาสชั้นที่ 3</p> <p>ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ</p>

6. การทำสีเหมือนภาพจิตรกรรมนางสีเวย
การทำสีผลงานสร้างสรรค์ ประติมากรรมนางสีเวย
วิธีการสร้างสรรค์

- 1) ทำความสะอาดพื้นผิวเพื่อเตรียมสำหรับการทำสีรองพื้น
- 2) ทาสีรองพื้นด้วยสีอะคริลิก (Acrylic) สีขาวให้ทั่วบริเวณ
- 3) ทาสีผิวด้วยสีอะคริลิก (Acrylic) สีส้มอ่อนหรือสีเนื้อ ให้น้ำสีมีความหนาที่ 4-6 รอบและช่วยให้พื้นผิวเรียบเนียน
- 4) ทาสีส่วนของเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ และส่วนของใบหน้า ทงผม
- 5) เก็บรายละเอียดส่วนของ สีสวดลายต่างๆ ให้เหมือนภาพจิตรกรรมผาผนังนางสีเวย
- 6) เคลือบผิวด้วยสเปรย์แลคเกอร์ (Lacquer spray) เคลือบด้าน

ภาพที่ 15 การทำสีรองพื้นด้วยสีขาว

ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ

ภาพที่ 16 เก็บรายละเอียดส่วนต่างๆ ให้สมบูรณ์

ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ

ภาพที่ 17-18 การส่งมอบผลงาน และประเมินความพึงพอใจต่อผลงานประติมากรรมนางสีเวย

ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ

ภาพที่ 19 การส่งมอบผลงานแก่ชุมชน ณ วัดด้าม่อน อำเภอลอง จังหวัดแพร่
ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ

ภาพที่ 20 บรรยากาศการติดตั้งผลงานประติมากรรมนางสีเว่ย ในหอคำวัดด้าม่อน อำเภอลอง จังหวัดแพร่
ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ

ภาพที่ 21 ผลงานประติมากรรมนางสีเวย ติดตั้ง ณ วัดตำม่อน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่
ที่มา : ธัญญารัตน์ ทองใจ

หลังจากการสร้างสร้งงานประติมากรรมนางสีเวยเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผลของการวิจัยในส่วนที่ 2 นี้ผู้วิจัยได้ทำการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้งสร้งผลงานศิลปะที่เป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของชุมชน โดยได้ติดตั้งผลงานประติมากรรมนางสีเวยไว้ ณ วัดตำม่อน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ และดำเนินการประเมินผล ดังนี้

2) การประเมินความพึงพอใจผลงานประติมากรรมนางสีเวย

การประเมินโครงการวิจัย จากกลุ่มบุคคลในชุมชนตำม่อนจำนวน 3 กลุ่ม รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 53 คน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะนำมาวิเคราะห์โดยรูปแบบสถิติเชิงบรรยาย การประเมินโครงการวิจัย ได้รับแบบประเมินกลับมา จำนวน 53 ชุด จากจำนวน 60 ชุด สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย () ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับความพึงพอใจต่อรายการที่ประเมิน โดยใช้การกำหนดมาตรวัด (Scale) ในการวัดตัวแปรข้อมูลทัศนคติ ใช้แนวคิดจากมาตรวัดที่สร้งจากการวัดแบบ Likert's Scale และให้คะแนนข้อมูลคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ประเมินจากข้อมูล 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชุมชนตำบลเวียงต้า	30	56.60
2. นักเรียน นักศึกษา	15	28.30
3. หน่วยงานภาครัฐ	8	15.10
รวม	53	100

จากตารางที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน พบว่าสถานภาพส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในชุมชนตำบลเวียงต้า อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ คิดเป็นร้อยละ 56.60 รองลงมาเป็นนักเรียน นักศึกษาคิดเป็นร้อยละ 28.30 และหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 15.10

ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจผลงานประติมากรรมนางสีเวย

ตารางที่ 3 การประเมินความพึงพอใจผลงานประติมากรรมนางสีเวย N=53

ประเด็นประเมินความพึงพอใจผลงานประติมากรรมนางสีเวย	ระดับความคิดเห็น					มาตรวัด	แปลผล	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ผลงานประติมากรรมถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนวัดต้าม่อน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่	84.90 (45)	15.10 (8)	-	-	-	4.85	5	มากที่สุด
2. ท่านได้รับความรู้จากเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและแนวคิดของประติมากรรม มีความน่าสนใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	75.47 (40)	22.64 (12)	1.89 (1)	-	-	4.74	5	มากที่สุด
3. ได้รับองค์ความรู้จากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประติมากรรมนางสีเวย	79.24 (42)	18.87 (10)	1.89 (1)	-	-	4.77	5	มากที่สุด

4. การสร้างสรรค์ประติมากรรมนางสีเวย สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนวัดตำม่อน ตำบลเวียงต้า อำเภอลอง จังหวัดแพร่	77.36 (41)	20.75 (11)	1.89 (1)	-	-	4.75	5	มากที่สุด
5. ผลงานประติมากรรมเป็นสื่อกลาง สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับบริบทของพื้นที่	79.24 (42)	18.87 (10)	1.89 (1)	-	-	4.77	5	มากที่สุด
6. ผลงานศิลปะประติมากรรมนางสีเวย นำมาจัดแสดง มีลีลาเหมือนจิตรกรรมฝาผนังนางสีเวย มีความเหมาะสม องค์ประกอบสวยงาม	88.68 (47)	11.32 (6)		-	-	4.89	5	มากที่สุด
7. ผลงานศิลปะประติมากรรมนางสีเวย ดึงดูดสายตาผู้เยี่ยมชม	86.79 (46)	13.21 (7)		-	-	4.87	5	มากที่สุด
8. ท่านได้รับความสุขเพลิดเพลินจากการเข้าชมผลงาน	84.90 (45)	15.10 (8)		-	-	4.85	5	มากที่สุด
9. เป็นผลงานประติมากรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา และชุมชน	79.24 (42)	18.87 (10)	1.89 (1)	-	-	4.77	5	มากที่สุด
10. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนในสถาบัน การศึกษา สู่การต่อยอด	84.90 (45)	13.21 (7)	1.89 (1)	-	-	4.83	5	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจใน ผลงานศิลปะประติมากรรมนางสีเวยที่นำมาจัดแสดงมีลีลาเหมือนจิตรกรรมภาพนางสีเวย มีความเหมาะสม องค์ประกอบสวยงาม เป็นระดับมากที่สุด (=4.89) รองลงมาคือผลงานดึงดูดสายตาผู้เยี่ยมชม (=4.87) และลำดับต่อมา ผลงานประติมากรรมถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนวัดตำม่อน อำเภอลอง จังหวัดแพร่ และได้รับความสุขเพลิดเพลินจากการเข้าชมผลงาน มีระดับคะแนนอยู่ที่ (=4.85)

อภิปรายผล

การสร้างสรรคในครั้งนี้นำแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัยทั้งสองข้อ ดังนี้ **วัตถุประสงค์ที่ 1** เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดตำม่อน และเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ จากการดำเนินงานวิจัย การรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาพจิตรกรรม และ

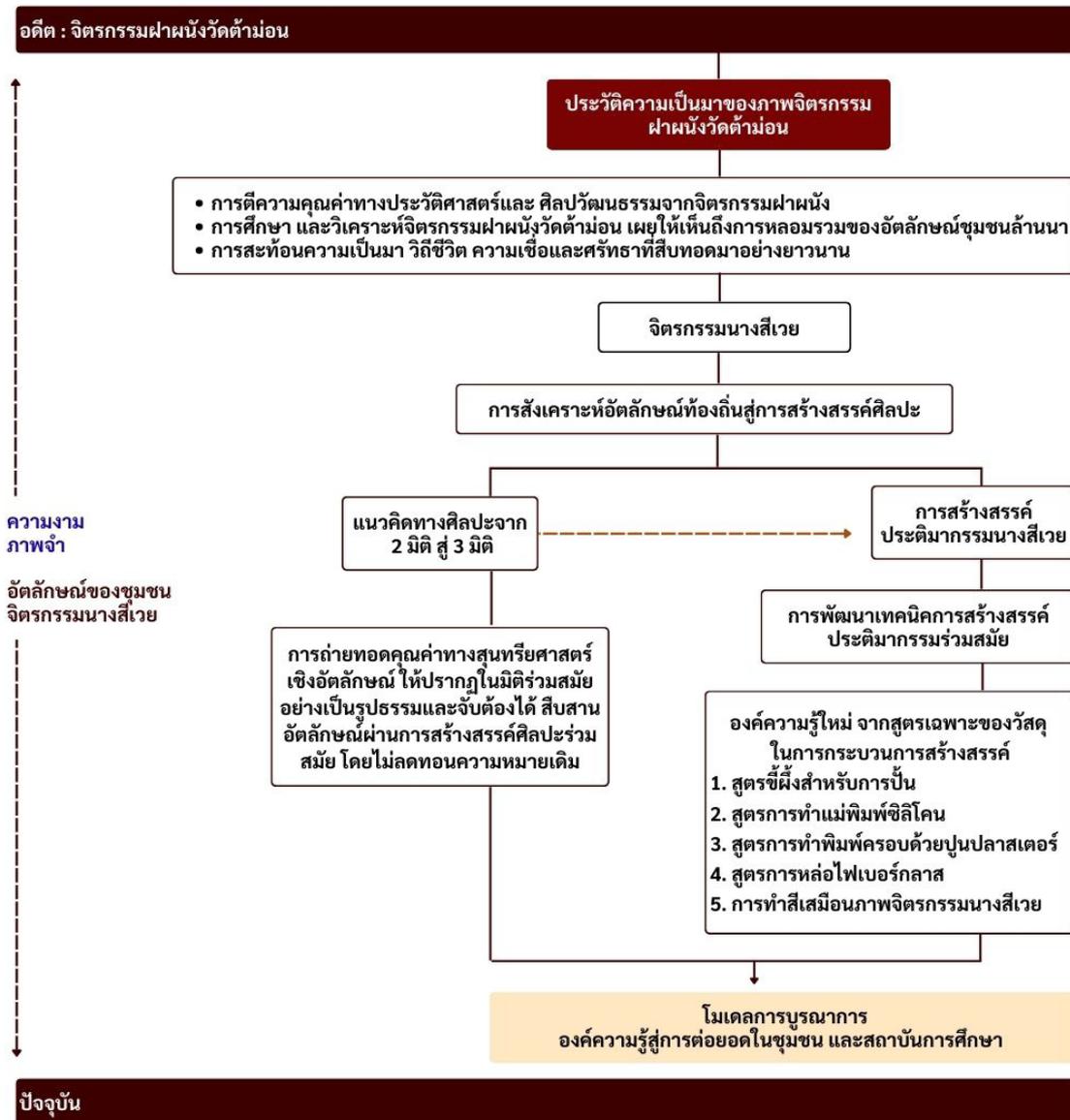
ภาพจิตรกรรมนางสีเวยซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน การเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับภาพโบราณนี้ให้เข้าถึงแก่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง เป็นสัญลักษณ์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ และความงามของสตรีล้านนา ภาพนี้มีลักษณะเด่นของภาพทั้งในด้านการใช้สี เส้น รูปทรง และการจัดองค์ประกอบที่สร้างความประทับใจ และภาพจำแก่ผู้ชม ศุภรัตน์ อินทนิเวศ (2562: 381) กล่าวว่างานจิตรกรรมฝาผนังเป็นผลงานศิลปะที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจ ภาพเขียนฝาผนังของศาสนสถานแห่งนี้จึงถือว่ามรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าไว้สำหรับคนรุ่นใหม่ได้ศึกษา และพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนางสีเวย จากภาพจิตรกรรมนางสีเวย แสดงถึงอัตลักษณ์ความงามของวัฒนธรรมที่โดดเด่นของชุมชนด้าม่อน จากการดำเนินงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสร้างผลงานประติมากรรมนางสีเวยประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้จากการศึกษาประวัติและเอกลักษณ์ของนางสีเวย นำมาสู่แนวคิดและจัดทำผลงานนางสีเวย การแปลงภาพสองมิติจากจิตรกรรมฝาผนังมาเป็นศิลปะสามมิติอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการขยายมิติทางศิลปะเปลี่ยนแนวคิดจากการเก็บรักษาภาพจิตรกรรมในเชิงกายภาพ มาสู่การสืบสานตัวตนผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะแนวใหม่ โดยไม่ลดทอนความหมายเดิม การสร้างผลงานสามมิติรูปนางสีเวยสอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภรา อรุณศรีมรกต (2561: 2302) ว่าการพัฒนาแบบจากสองมิติเป็นสามมิติเป็นการเพิ่มมิติทางการรับรู้และได้สัมผัสสุนทรีย์ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการอนุรักษ์ถ่ายทอดอัตลักษณ์รูปแบบสมัยใหม่

กระบวนการดำเนินการยังเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมผ่านการสอบถามความคิดเห็นและแบบประเมินความพึงพอใจ ผลการประเมินพบว่าผู้ชมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านความเหมาะสมของ สีและองค์ประกอบที่เสมือนจริงกับภาพวาดบนฝาผนังนางสีเวย สีสนของรูปปั้นสามารถดึงดูดสายตาและถ่ายทอดความเป็นลักษณะเฉพาะตนของชุมชนในมิติใหม่ สะท้อนถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในการสร้างผลงานที่โดดเด่นและได้รับการยอมรับจากชุมชน ผลลัพธ์ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าศิลปะร่วมสมัยมีบทบาทสำคัญในการเป็น “สื่อกลาง” ที่เชื่อมโยงผู้คนเข้ากับประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรมและเข้าถึงง่ายกว่าเดิม กระบวนการสร้างผลงานยังก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการทดลอง ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ผลลัพธ์นำไปใช้ประโยชน์ได้ โอม พัฒนโชติ (2563: 89) กล่าวว่า การจัดสร้างผลงานศิลปะสร้างองค์ความรู้เชิงศิลปะสู่ผลลัพธ์ที่สร้างนวัตกรรมสนับสนุน และส่งเสริมการท่องเที่ยว ยกย่องคุณภาพชีวิตของท้องถิ่น ชุมชนได้รับองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัย การใช้ศิลปะท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสร้างตัวตนของชุมชน สามารถสร้างความภาคภูมิใจและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ และสถาบันการศึกษา พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ และภักดี โพธิ์สิงห์ (2563: 139) กล่าวว่าความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนซึ่งจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของท้องถิ่น ผู้จัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพงานวิจัยครั้งนี้ไม่เพียงเป็นการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่ช่วยให้คนรุ่นใหม่เข้าถึง และเข้าใจคุณค่าทางศิลปะได้ง่ายขึ้น เป็นต้นแบบการอนุรักษ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับศิลปะโบราณอื่น ๆ เปิดโอกาสสำหรับการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในอนาคต

องค์ความรู้จากงานวิจัย

ภาพที่ 22 องค์ความรู้ใหม่
ที่มา : ธัญญรัตน์ ทองใจ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. ด้านอัตลักษณ์และแนวคิด

จิตรกรรมนางสีเวเป็นภาพจำที่แสดงถึงจุดเชื่อมโยงเรื่องราวทางวัฒนธรรมจากอดีตสู่ปัจจุบัน สะท้อนคุณค่าทางประวัติศาสตร์ล้านนา วิถีชีวิต และความเชื่อที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดในการเปลี่ยนงานศิลปะสองมิติให้กลายเป็นผลงานสามมิติ เพื่อสร้างมิติใหม่ทางการเรียนรู้วัฒนธรรม

การเล่าเรื่องราวผ่านผลงานสามมิติด้วยการถ่ายทอดคุณค่าทางสุนทรียะเชิงเอกลักษณ์อย่างเป็นรูปธรรม แตกต่างจากเดิมที่จำกัดอยู่บนฝาผนังเท่านั้น การสร้างประติมากรรมนี้เปลี่ยนแปลงการนำเสนอบทบาท และคุณค่าทางวัฒนธรรมของศิลปะให้ดูทันสมัยขึ้น เป็นการอนุรักษ์ศิลปกรรมที่เปลี่ยนจากการคัดลอกมาเป็นการสร้างสรรค์ เปลี่ยนแนวคิดจากการเก็บรักษาภาพจิตรกรรมในเชิงกายภาพ มาเป็นการสืบสานเอกลักษณ์ของชุมชนผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัย โดยไม่ลดทอนความหมายเดิม ประติมากรรมนางสีเวจจึงเป็น “สื่อกลาง” ที่เชื่อมโยงผู้คนเข้ากับประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของวัดท่าม่อน

2. ด้านการสร้างสรรค์ผลงาน การพัฒนาเทคนิคในงานประติมากรรมร่วมสมัย จนเกิดเป็นสูตรพิเศษเฉพาะ เป็นองค์ความรู้เชิงเทคนิคที่ได้จากการทดลอง และปรับปรุงหลายครั้ง จนได้อัตราส่วนของการผสมที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ดังนี้

สูตรต้นแบบขี้ผึ้ง มีอัตราส่วนในการผสม 70:20:10 (ดินน้ำมัน: แวกซ์: ขี้ผึ้งตัวหนอน) ผลลัพธ์คือได้ขี้ผึ้งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว คือ ยืดหยุ่น นิ่มปานกลาง และขึ้นรูปทรงได้ดี เหมาะสำหรับการปั้นต้นแบบที่มีความละเอียด

สูตรแม่พิมพ์ซิลิโคน ใช้อัตราส่วน 98:2 (ซิลิโคนเบอร์ RA-320: ตัวเร่ง) ผลลัพธ์คือ แม่พิมพ์ที่เกาะผิวงานเร็ว เช็ดตัวไว เนื้อนุ่ม ยืดหยุ่น และถอดรายละเอียดได้คมชัด

สูตรพิมพ์ครอบปูนปลาสเตอร์ ใช้อัตราส่วน 1:1 (ปูนปลาสเตอร์ต่อน้ำ) ผลลัพธ์คือ ปูนมีความเข้มข้น เกาะตัวดี และแข็งตัวพร้อมกัน

สูตรการหล่อไฟเบอร์กลาส 3 ชั้น แบ่งสัดส่วนเรซิน โคบอล ทัลคัม และฮาทที่แตกต่างกันในแต่ละชั้น ชั้นที่ 1 ใช้อัตราส่วน 65:1:33:1 (เรซิน: โคบอล: ทัลคัม: ฮาท) ผลลัพธ์คือ เนื้อเรซินเข้มข้นเกาะแม่พิมพ์ ชั้นที่ 2 ใช้อัตราส่วน 98:1:1 (เรซิน: โคบอล: ฮาท) ผลลัพธ์คือ เรซินเหลวสามารถซึมซับกับใยแก้ว เพื่อเสริมความแข็งแรง

ชั้นที่ 3 ใช้อัตราส่วน 50:1:48:1 (เรซิน: โคบอล: ทัลคัม: ฮาท) ผลลัพธ์คือ เรซินเข้มข้นสำหรับเชื่อมชิ้นงาน

เทคนิคการทำสีเลียนแบบจิตรกรรมฝาผนัง ใช้การลงสีตามลำดับ: สีรองพื้น สีผิว และเก็บรายละเอียดเครื่องแต่งกาย ให้มีลักษณะและโทนสีคล้ายคลึงกับภาพเขียนฝาผนังต้นฉบับ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ในงานผลงานสามมิติ

3. ด้านการประยุกต์ใช้

องค์ความรู้เทคนิคที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างประติมากรรมจากต้นแบบภาพศิลปะฝาผนังรูปอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเทคนิคการทำสีเลียนแบบภาพวาดบนฝาผนังที่ช่วยรักษาเอกลักษณ์ไว้ในงานสามมิติ องค์ความรู้เหล่านี้ยังสามารถต่อยอดเป็นสื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน นักศึกษา ตลอดจนศิลปินและผู้สนใจทั่วไป เพื่อประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบใหม่ ๆ อีกทั้งช่วยสนับสนุนการต่อยอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในบริบทร่วมสมัย

สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมประวัติความเป็นมาของภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดตำม่อน และสร้างสรรค์ประติมากรรมนางสีเวียเพื่อแสดงอัตลักษณ์ความงามของวัฒนธรรมชุมชนตำม่อน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) จากการศึกษาประวัติและคุณค่าของภาพเขียนฝาผนังวัดตำม่อน พบว่าภาพจิตรกรรมนางสีเวียเป็นมรดกทางศิลปะที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม สะท้อนความงามเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน แม้ว่าวิหารเดิมจะทรุดโทรม และภาพจิตรกรรมถูกเคลื่อนย้ายไปอนุรักษ์ในที่แห่งใหม่ ทำให้เหลือเพียงภาพจำลองในปัจจุบัน แต่ความเป็นเอกลักษณ์ทางสุนทรียะของนางสีเวีย ยังเป็นงานศิลปกรรมที่ช่วยเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการเรียนรู้สู่คนรุ่นใหม่ งานวิจัยได้รวบรวมและเผยแพร่ประวัติความเป็นมาของภาพจิตรกรรมบนผนังวัดตำม่อนผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ สร้างความตระหนักในคุณค่าทางประวัติศาสตร์อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม

2) การสร้างสรรค์ประติมากรรมนางสีเวีย มีกระบวนการดำเนินการในงานวิจัยที่ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่เชิงเทคนิคจากการทดลอง และปรับปรุงสูตรเฉพาะ เป็นองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทางเทคนิคที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานศิลปะอื่น ๆ ต่อไป อีกทั้งผลงานยังมีนัยสำคัญที่ช่วยสะท้อนเอกลักษณ์ชุมชนในรูปแบบสามมิติ ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงความงามได้รอบด้าน สร้างแนวทางใหม่ในการอนุรักษ์ศิลปะโบราณ เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนตำม่อน เป็นต้นแบบการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชุมชน

ผลการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในผลงานประติมากรรมในระดับสูงที่สุดในหลายด้าน ทั้งด้านความงาม ความเหมาะสม และคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเหมาะสมของสีและองค์ประกอบที่เสมือนจริง การติดตั้งสายตา การถ่ายทอดลักษณะเฉพาะตนของชุมชน สะท้อนถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในการสร้างผลงานที่โดดเด่นได้รับการยอมรับจากชุมชน สามารถเป็นสื่อกลางทางศิลปะที่สร้างความสัมพันธ์กับผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

1) เพื่อเป็นการกระตุ้นสำนึกถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนตำม่อน จากการใช้ประติมากรรมนางสีเวีย ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และเผยแพร่เรื่องราวผ่านสื่อการเรียนการสอน หรือสื่อมัลติมีเดียที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นเครื่องมือถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป

2) ในการดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการสร้างสรรค์สามารถนำองค์ความรู้เชิงเทคนิคที่ได้จากการวิจัยนี้ไปพัฒนาหลักสูตร หรือจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) สำหรับผู้สนใจ ช่างศิลป์ท้องถิ่น หรือนักศึกษา เพื่อถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สร้างประติมากรรมร่วมสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยในครั้งถัดไปควรต่อยอดองค์ความรู้ด้านเทคนิคการสร้างสรรค์ เช่น สูตรการทำสี ผึ่ง สูตร

การทำแม่พิมพ์ซิลิโคน และการทำสีเสมือนจิตรกรรม ประยุกต์ใช้เทคนิคในปั้น หล่อ ที่พัฒนาขึ้นนี้ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสามมิติจากภาพจิตรกรรมฝาผนังรูปอื่น ๆ ที่มีความสำคัญของวัดด้าม่อน หรือวัดในพื้นที่ใกล้เคียง ขยายขอบเขตการสร้างผลงานศิลปะสมัยใหม่ และเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมให้ยั่งยืน

2) ภาพจิตรกรรมนางสีเวย เป็นเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นของชุมชน มีแง่มุมที่น่าศึกษาวิจัยที่หลากหลาย การสร้างผลงานประติมากรรมนางสีเวยเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยได้นำมาสร้างสรรค์รูปแบบงานศิลปะร่วมสมัย แต่ยังมีบริบททางวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ที่ยังสามารถต่อยอดสู่การทำวิจัยในครั้งถัดไป เพื่อเผยแพร่คุณค่าของภาพจิตรกรรมนางสีเวย ตลอดจนต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ความรู้จากอัตลักษณ์นางสีเวย ไปสู่ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมอื่น ๆ

3) การศึกษาผลกระทบควรมีการติดตามผลระยะยาวต่อการรับรู้และความเข้าใจของผู้ชมต่อคุณค่าทางวัฒนธรรม

แหล่งทุน

ทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ 2565 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

National Science, Research and Innovation Fund (NSRF), Research Grant for Fiscal Year 2022, Rajamangala University of Technology Lanna.

เอกสารอ้างอิง

โอม พัฒนโชติ. (2563). การพัฒนาประติมากรรมร่วมสมัย โดยบูรณาการร่วมระหว่างศิลปะจัดวางดิจิทัลอาร์ต และเทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ภูมิทัศน์ของชุมชน. **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์**. 22(2), 89. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruactjournal/article/view/252892/171319>

พระครูใบฎีกาวิชาญ วิสุทโธ และภักดี โพธิ์สิงห์. (2563). อัตลักษณ์ท้องถิ่นสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. **วารสารนันทมฤงการพุทธศาสตร์ปริทรรศน์**. 9(2), 139. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/Vanam_434/article/view/259429/175425

ภูเดช แสนสา. (2564). รูปแต้มวัดด้าม่อน เมืองด้า วัดพม่าปลายแดนด้านทิศตะวันออกเมืองนครลำปาง. **วารสารช่วงพญา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**. 15(1), 54, 57, 67-68. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/khuangpaya/article/view/247883/168592>

ศุภรัตน์ อินทนิเวศ. (2562). การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังวัดอารามหลวงในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน. **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ**. 12(3), 381. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/social_crru/article/view/232000/158350

ศุภรา อรุณศรีมรกต. (2561). การรับรู้ผ่านทัศนธาตุ: มุมมองใหม่จากงานออกแบบสู่งานศิลปะ. **วารสารเวริเดียม**

น อี- เจอร์นัล. 11(1), 2302. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/121556/93441>

สุชาติโรจนบุตร, ภูเดช แสนสา, สันธาน เวียงสิมา, สิตางศุ์ จุลชาติ, ภาณุพงษ์ เลาหสม, กวิสรา ขวัญสง่า, ญาณิสา ทองฉาย, รวีสวัสดิ์, วลีษฐก่า พล, ณัฐวรรณ วรรรโณทัย, ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์และ นคร พงษ์น้อย. (2566). การศึกษาเบื้องต้นจิตรกรรมวัดด้าม่อนเพื่อการวางแผนอนุรักษ์. *วารสารศิลป์ พีระศรี*. 11(1), 173, 175, 178-179. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jfa/article/view/261488/176306>

วิถีพานิชพันธ์. (2531). *จิตรกรรมเวียงด้า*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.

